

Stríð Ísraels gegn blaðamönnum

Þegar þú fremur glæp, vilt þú ekki láta ná þér á myndavél. Í Gaza hafa blaðamenn verið síðustu lifandi vitnin að þjóðarmorði — manneskjur fastar í verstu aðstæðum, neyddar til að skrásetja fjöldamorð á eigin fólki, vinum sínum og fjölskyldum.

Þeir höfðu ekki þann munað að geta hörfað. Göturnar sem þeir mynduðu voru þeirra eigin götur. Jarðarfarirnar sem þeir ljósmynduðu voru fyrir nágranna þeirra, vini og ættingja. Þeir átu af sömu minnkandi matarbirgðum, drukku af sama mengaða vatninu og sváfu í sömu bráðabirgðaskýlum.

Hver útsending, hver ljósmynd, hvert færsla á samfélagsmiðlum sem þeir deildu var andófsgerð gegn vélbúnaði útrýmingarinnar. Og einn af öðrum voru þeir veiddir niður og drepnir.

Þetta er ekki stríðspokan. Þetta er markviss eyðilegging á þeim sem þora að afhjúpa hana.

Tölfræðilegar sannanir

Átökin í Gaza síðan 7. október 2023 hafa skilað hæsta dánartíðni blaðamanna í skráðri sögu: **130,81 blaðamaður drepinn á ári**. Í öðrum stríðum fer talan sjaldan yfir einn tug.

Staðalfrávik dauðsfalla blaðamanna á ári í alþjóðlegum átökum er svo lítið að talan frá Gaza gefur **z-stig upp á 96,82** — langt yfir 3σ þröskuldinn sem notaður er í vísindalegri greiningu til að hafna núlltilgátunni. Með öðrum orðum: þetta er engin tilviljun. Þetta er frávik, og í samhengi við algjört bann Ísraels á erlendum fjölmiðlum bendir þetta beint til markvissrar miðunar.

Stríð	Tímalengd (Ár)	Blaðamenn drepnir	Blaðamenn drepnir/Ár
Kínverska borgarastríðið	4,34	2	0,46
Kóreustríðið	3,09	5	1,62
Víetnamstríðið	19,50	63	3,23
Alsírstríðið	7,68	4	0,52
Líbanonska borgarastríðið	15,59	16	1,03
Sovésk-afganska stríðið	9,17	7	0,76
Fyrsta Persaflóastríðið	0,58	3	5,17
Júgóslavíustríðin	10,38	14	1,35
Fyrsta Téténíustríðið	1,73	6	3,47
Annað Téténíustríðið	9,70	6	0,62
Írakstríðið	8,84	31	3,51

Stríð	Tímalengd (Ár)	Blaðamenn drepnir	Blaðamenn drepnir/Ár
Stríðið í Afganistan	19,75	23	1,16
Annar Kongóstríðið	4,96	4	0,81
Darfur-átökin	22,17*	10	0,45
Sýrlandsborgarastríðið	14,49*	35	2,42
Líbíuborgarastríðið (2011)	0,69	2	2,90
Jemenborgarastríðið	10,52*	12	1,14
Gaza-átökin	1,85	242	130,81

*Áframhaldandi átök frá og með 11. ágúst 2025.

Lögfræðilegar afleiðingar

Alþjóðleg mannúðarlög eru skýr. **Grein 79** í Viðbótarbókun I (1977) verndar blaðamenn sem óbreytta borgara, nema þeir taki beinan þátt í átökum. **Genfarsáttmáli IV, grein 27** kveður á um mannúðlega meðferð allra óbreyttra borgara. **Viðbótarbókun I, grein 51** bannar allar árásir á óbreytta borgara. **Rómarsamþykkt Alþjóðaglægðadómstólsins, grein 8(2)(b)(i)** skilgreinir markvissa miðun á óbreytta borgara sem stríðsglæp.

Venjuréttur alþjóðlegra mannúðarloaga **Regla 34** bannar árásir á blaðamenn algerlega. Þessar verndir eru styrktar af **UDHR grein 19** og **ICCPR grein 19**, sem tryggja réttinn til að leita, taka við og deila upplýsingum.

Í Gaza eru þessi lög rifin í tætlur. Ríkisbann við erlendum fjölmiðlum, ásamt markvissu drápi á nær öllum áberandi staðbundnum fréttamönnum, er engin tilviljun — þetta er stefna um bælingu.

Tilviksrannsóknir

Þessi nöfn eru meira en færslur á lista yfir fórnarlömb. Þau eru líf sem voru skorin niður í miðri setningu — fólk sem bar myndavélar í stað ríffa, hljóðnema í stað skotfæra. Hver og einn bar þann ómögulega tvöfalda byrði að lifa af þjóðarmorð á meðan hann skrásetti það fyrir heiminn. Þeir unnu ekki frá öryggi fjarlæggra skrifstofa; skrifstofur þeirra voru göturnar undir sprengjuárásum, sjúkrahúsgangar fullir af særðum, og rústir heimila sem orðin voru að gröfum. Til að skilja umfang og ásetning stríðs Ísraels gegn blaðamönnum, verðum við að byrja á sögum þeirra sem voru þaggaðir — ekki sem tölfræði, heldur sem manneskjur.

Hossam Shabat

Hossam Shabat var 23 ára, palestínskur fréttamaður í norður-Gaza fyrir Al Jazeera Mubasher og framlagari til bandaríska Drop Site News. Fæddur í Beit Hanoun, ólst hann upp undir umsátri, en bar samt venjulega drauma — að útskrifast, vinna, og einn daginn lifa án eftirlitsstaða og útivistarbanna.

Þessir draumar breyttust eftir 7. október 2023. Í 18 mánuði skrásetti Hossam óhugnanleika stríðsins í norður-Gaza mínútu fyrir mínútu. Hann fjallaði um loftárásir, fjöldaflóttu, hungursneyð og eyðileggingu á veitingastað fjölskyldu sinnar. Hann missti yfir þrjátíu ættingja, en hætti aldrei að vinna. Hann svaf oft í skólum, á gangstéttum eða í tjöldum. Hann þoldi hungur í mánuði. Hann fékk reglulega líflátsógnir.

Þann 24. mars 2025, aðeins nokkrum dögum eftir að Ísrael lauk stuttu vopnahléi, var Hossam að taka viðtal við íbúa áður en hann fór til indónesíska sjúkrahússins í Beit Lahia fyrir beina útsendingu. Hann klæddist greinilega merktum blaðamannavesti. Bíllinn hans, nálægt staðsettur, var tilbúinn fyrir ferðina.

Ísraelskur drónastjórnandi — nær örugglega fær um að bera kennsl á hann — skaut einni eldflaug. Hún lenti við hlið bílsins hans og drap hann samstundis.

Samstarfsfréttamaðurinn Ahmed al-Bursh, aðeins 50 metra fjarlægð, var um það bil að ganga til liðs við hann. Árásin var ekki tilviljanakennd stórskotalið; þetta var markvisst morð frá vél sem svífur og fylgist með.

Hans síðustu orð, undirbúin ef hann yrði drepinn, voru:

„Ef þú lest þetta þýðir það að ég hef verið drepinn — líklega markvisst — af hernámsöflum Ísraels. Þegar þetta byrjaði var ég aðeins 21 árs — háskólanemi með drauma eins og allir aðrir. Undanfarna 18 mánuði hef ég helgað hverri stund lífs míns fólkinu mínu. Ég skrásetti óhugnanleikana í norður-Gaza mínútu fyrir mínútu, staðráðinn í að sýna heiminum sannleikann sem þeir reyndu að grafa. Ég svaf á gangstéttum, í skólum, í tjöldum — hvar sem var. Hver dagur var barátta um að lifa af. Ég þoldi hungur í mánuði, en yfirgaf aldrei hlið fólksins míns.

Við Guð, ég uppfyllti skyldu mína sem blaðamaður. Ég hætti öllu til að segja frá sannleikanum, og nú er ég loksins í hvíld — eitthvað sem ég hef ekki þekkt undanfarna 18 mánuði. Ég gerði þetta allt vegna þess að ég trúí á málstað Palestínu. Ég trúí að þetta land sé okkar, og það hefur verið æðsti heiður lífs míns að deysa við að verja það og þjóna fólkinu þess.

Ég bið ykkur nú: hættið ekki að tala um Gaza. Látið heiminn ekki líta undan. Haldið áfram að berjast, haldið áfram að segja sögurnar okkar — þangað til Palestína er frjáls.

— Í síðasta sinn, Hossam Shabat, frá norður-Gaza.“

Fatima Hassouna

Fatima Hassouna var 25 ára, fædd í Gaza-borg og ein af fáum konum sem enn störfuðu sem ljósmyndarar í svæðinu. Útskrifuð í fjölmiðlun frá Háskólanum í Gaza, hafði hún næmt auga fyrir að fanga seiglu mitt í eyðileggingu.

Ljósmyndir hennar voru ekki bara myndir — þær voru brot af lífi undir umsátri. Börn að elta hvort annað um sprengdar götur. Konur að hnoða brauð í skel eyðilagðs eldhúss.

Faðir að halda á litlum líkama sonar síns vafinn í hvítt líkklæði. Verk hennar birtust í alþjóðlegum fjölmiðlum og í heimildamyndinni *Settu sál þína á hönd þína og gakk frá 2025*, sem var valin til sýningar á Cannes.

Hún var trúlofuð og hló stundum með vinum um hvaða brúðarkjól hún gæti klæðst, jafnvel þegar hún bar myndavélina sína inn á hættusvæði. Í apríl 2025 sagði hún leikstjóra heimildamyndarinnar að hún myndi mæta á Cannes-sýninguna — en hún myndi snúa aftur til Gaza, vegna þess að „fólkið mitt þarf mig hér.“

Þann 16. apríl 2025 lentu ísraelskar eldflaugar á íbúð fjölskyldu hennar á annarri hæð fimm hæða byggingar í norður-Gaza. Fatima, sex fjölskyldumeðlimir og ólétt systir hennar létust samstundis. Forensic Architecture komst að þeirri niðurstöðu að árásin væri ekki óbeint tjón heldur beint högg á íbúð hennar. Hún hafði einu sinni skrifað: „Ef ég dey, vil ég háværan dauða.“ Hún fékk hann. Heimurinn þarf bara að hlusta.

Anas al-Sharif

Anas al-Sharif var 28 ára, einn af þekktustu fréttamönnum Al Jazeera í Gaza. Frá Jabaliya-flóttamannabúðunum hafði hann lifað allt sitt líf undir umsátri. Í desember 2023 lést faðir hans í ísraelskri loftárás. Vinir hvöttu hann til að yfirgefa norður-Gaza. Hann neitaði. „Ef ég fer,“ sagði hann, „hver mun þá segja söguna?“

Fréttamennska Anas náði til hundruða þúsunda í gegnum X og Telegram. Hann myndaði í kjölfar sprengjuárása, með rödd sinni stöðuga jafnvel þegar sprengingar ómuðu. Hann sagði frá hungursneyðarsvæðum, bráðabirgðasjúkrahúsum og jarðarfara skruðgöngum. Hann hafði orðið táknið um andóf Gaza — og skýrt skotmark.

Þann 10. ágúst 2025 voru hann og fimm aðrir blaðamenn inni í tjaldi nálægt al-Shifa sjúkrahúsinu, þekktri staðsetningu fjölmiðla. Ísraelsk eldflaug lenti beint á tjaldinu og drap alla sex.

Hans síðasta skilaboð, undirbúin í apríl 2025, voru birt eftir dauða hans:

„Þetta er erfðaskrá mín og síðasta skilaboð. Ef þessi orð ná til þín, veistu að Ísrael hefur tekist að drepa mig og þagga niður rödd mína. Í fyrsta lagi, friður sé með þér og miskunn og blessun Allahs.

Allah veit að ég lagði fram alla mína viðleitni og allan minn styrk til að vera stuðningur og rödd fyrir fólkið mitt, allt frá því ég opnaði augun í götum og sundum Jabaliya-flóttamannabúðanna. Mín von var að Allah myndi lengja líf mitt svo ég gæti snúið aftur með fjölskyldu minni og ástvinum til upprunalegs bæjar okkar, hernumda Asqalan (Al-Majdal). En vilji Allahs kom fyrst, og úrskurður hans er endanlegur. Ég hef lifað í gegnum sársauka í öllum smáatriðum, smakkað þjáningu og missi mörgum sinnum, en ég hikti aldrei einu sinni við að flytja sannleikann eins og hann er, án bjögunar eða falsana — svo að Allah megji bera vitni gegn þeim sem þögðu, þeim sem samþykktu dráp okkar, þeim sem kæfðu andann okkar, og þeim sem hjörtu hreyfðust ekki af dreifðum leifum barna okkar og kvenna, án þess að gera neitt til að stöðva

fjöldamorðið sem fólkið okkar hefur staðið frammi fyrir í meira en eitt og hálft ár.

Ég fel ykkur Palestínu — gimsteininn í krúnu múslimaheimsins, hjartsláttur hvers frjáls manns í þessum heimi. Ég fel ykkur fólkið hennar, börnin sem hafa orðið fyrir ranglæti og saklaus börn sem aldrei fengu tíma til að dreyma eða lifa í öryggi og friði. Hreinir líkamar þeirra voru muldir undir þúsundum tonna af ísraelskum sprengjum og eldflaugum, rifnir í sundur og dreifðir yfir veggi.

Ég hvet ykkur til að láta ekki keðjur þagga ykkur niður, né landamæri takmarka ykkur. Verðið brýr að frelsun landsins og fólksins, þangað til sól reisunnar og frelsis rís yfir stolna heimalandi okkar. Ég fel ykkur að sjá um fjölskyldu mína... elsku dóttur mína Sham... kæra son minn Salah... elsku móður mína... og lífsförunaut minn, elsku eiginkonu mína, Umm Salah (Bayan). Standið með þeim, styðjið þau.

Ef ég dey, dey ég staðfastur á prinsippum mínum. Ég ber vitni fyrir Allah að ég er sáttur við úrskurð hans, viss um að hitta hann, og fullviss um að það sem er hjá Allah er betra og eilíft. Ó Allah, taktu við mér meðal píslarvottanna... Gleymið ekki Gaza... Og gleymið mér ekki í einlægum bænum ykkar um fyrirgefningu og samþykki.

— Anas Jamal al-Sharif, 6. apríl 2025.“

Niðurstaða

Þetta voru engin tilviljanakennd dauðsföll. Þau voru manneskjur — synir, dætur, foreldrar, vinir — sem störfuðu undir umsátri, sprengjuárásum, hungursneyð, til að sýna heiminum þjóðarmorð í rauntíma. Þau átu sama nauma mat og nágrannar þeirra, syrgðu sömu látna, og gengu um sömu götur stráðar rusli. Og þau héldu myndavélunum sínum gangandi þar til þau urðu sjálf viðfangsefni annarra mynda.

Þegar ríki drepur blaðamenn á þessum skala er það ekki að þagga niður einstaklinga — það er að myrða sannleikann. Dauði Hossam Shabat, Fatima Hassouna, Anas al-Sharif og hundruða fleiri eru markvissar athafnir í skipulagðri herferð til að eyða skrásetningu um hvað er að gerast í Gaza.

Sagan mun minnast þeirra. Eina spurningin er hvort heimurinn muni heiðra þau með því að sækjast eftir réttlæti, eða yfirgefa þau í þögninni sem morðingjar þeirra reyndu að þröngva upp á.